

Claudia Wiesner, Taru Haapala ja Kari Palonen, *Debates, rhetoric and political action: practices of textual interpretation and analysis*. Sarjassa: Rhetoric, Politics and Society. London: Palgrave Macmillan, 2017, 251 s.

Moni on valmis intuitiivisesti uskomaan, että politiikka ja väittely kuuluvat yhteen. Poliitikot väittelevät eduskunnassa ja puoluekokouksissa, televisiossa ja sosiaalisessa mediassa. Poliitikkaa ja retoriikkaa tuntuu myös löytyvän samoista paikoista – käytetään termejä sitten halventavasti tyyliin ”pelkkää poliittista retoriikkaa” tai positiivisessa sävyssä vaikkapa yksittäisen poliitikon retorisia taitoja hehkuttaen. Wiesner, Haapala ja Palonen avaavat suhteita seuraavasti: väittely on poliittisen toiminnan intensiivinen muoto, politiikan areena ja väline. Retoriikka taas on heille yksi poliittisen kielen muodoista, argumenttien kehittelyä, suostuttelun taitoa ja tämän taidon tutkimusta. Deliberatiivinen retoriikka määritellään tietyn ratkaisun puolesta ja vastaan puhumiseksi, siis eri vaihtoehtojen etujen ja haittojen punnitsemiseksi niistä väittelemällä. Poliitiikka ei niinkään ole toiminnan alue tai sektori, vaan arendtlaisittain toimintaa itsessään, sattumia, valintoja ja mielipiteiden kirjoja. Yhteen vetäen: niin politiikassa, väittelyssä kuin retoriikassa on kyse vaihtoehdoista, mahdollisuuksista ja näkökulmien kamppailusta – vastakohtana itsestäänselvyyksille, pakolle ja suoraivivaisille yhteenoitoille.

Vähintäänkin kaikille meille Palosen *Tekstistä politiikkaan* -kirjan (1988) tuoreeltaan lukeneille tämä on kovin tuttua, samoin kirjoittajakolmikön perusasenne tutkimuksen tekoon: tekstiaineistoihin, niiden analyysitapoihin ja aineistosta irti saadun palauttamiseen laajemmiksi poliittisen toiminnan tulkinnoiksi. Siinä, missä itse aikoinani innostuin mahdollisuudesta yhdistää kaksi mielenkiinnon kohteita – politiikan tutkimuksen ja kielitieteen – huomaan nyt jääväni miettimään, mitä eroa deliberatiivisen retoriikan ja poliittisen toiminnan tutkimuksella ylipäänsä taas olikaan. Molemmissa kun pyritään saamaan kiinni ja ymmärtämään sitä, mikä voisi olla toisinkin, mistä kiistellään, mikä tietyyssä kontekstissa on mahdollista. Väittely vaikuttaa niin selvästi politiikan ytimeltä, että muusta kuin retorista politiikasta on vaikea keksiä esimerkkejä. Jopa ”kaikkien hyväksymien totuuksien” tutkimisen voi nähdä tarkoittavan, että niiden status on käytännössä kyseenlaistettu, siis politisoitu. Mikä ei olisi potentiaalisesti poliittista ja retorista, väittelyn arvois-

ta? Mikä kysymys ei tietyllä hetkellä taatusti ole kenenkään politisoima?

Kyse on samantapaisesta erottelukyky- ja priorisointiongelmasta kuin mitä feministien perinteisesti puolustama väite ”henkilökohtainen on poliittista” – tai ”henkilökohtainen on kansainvälispoliittista” tai ”kansainvälinen politiikka on henkilökohtaista” (ks. Enloe 1989) – tuottaa: onko jotain, mikä ei missään nimessä voi olla poliittista? Entä mikä on toista tärkeämpi politiikan tutkimuksen kohde? Niin feministien kuin Wiesnerin, Haapalan ja Palosen mukaan esimerkiksi yksilöiden arkiset kulutus päätökset ovat poliittisia – jälkimmaisten suosimien weberiläisin termein ”jokainen kansalainen on sattunaispoliitikko” – mutta eikö näin ole joka tapauksessa ja aina? Jokainen joko tukee tai kyseenalaistaa koko ajan eri toimillaan vallitsevaa järjestystä. Emmekö siis pikemminkin kaikki ole pysyväispoliitikkoja? Vaikkapa yksityisautoilua, halpatuontivaatteita ja ylikansallista populaarikulttuuria vastustavan kasvissyöjän elämä on tietoisesti poliittista aamusta iltaan, mutta ei välttämättä kokonaisuudessaan tieteenalan keskeinen tutkimuskohde.

Vaikka *Debates, rhetoric and political action* sai minut vaipumaan syvään periaatteelliseen pohdintaan, on syytä korostaa, että kirja antaa itse asiassa erinomaisen käytännönläheisiä ja selvästi käytännössä testattuja ohjeita tutkimuksen tekoon. Erityisesti aloittelevalle tutkijalle ja sellaiselle, joka ei (vielä) ole löytänyt omaa lähestymistapaansa, kirjoittajat hahmottelevat erilaisia vaihtoehtoja niin painotusten tasolla (diskurssianalyysi, retorinen analyysi, käsittehistoria) kuin tutkimusprosessin vaiheiden kautta (aiheen löytäminen, kysymysten muotoilu, materiaalin valinta, analyysi, kysymyksiin vastaaminen, johtopäätösten vetäminen).

Riemastuttavalla tavalla ohjeet yhtä aikaa sekä vaativat tutkijalta paljon että ovat hänelle armollisia: kyse on monista vaikeista valinnoista, joissa voi kuitenkin lopulta päätyä sekä–että–ratkaisuun. Esimerkiksi koodaustapojen kohdalla ”ratkaiseva valinta” suoritetaan ennalta määriteltyjen ja prosessin kuluessa muotoutuvien luokkien välillä. Mutta käytännössä on kuitenkin ”usein suositeltavaa” yhdistää nämä lähestymistavat: pohtia kategorioita huolellisesti etukäteen ja jättää silti tilaa yllätyksille, uuden oppimiselle. Kirjoittajat muistuttavat Reinhart Kosellekin sanoin, että tutkittavalle aineistolle on aina jätettävä veto-oikeus. Jos kaikki sujuu suunnitelmien mukaan, jotain on pielessä: joko tutkija on päät-

tänyt tietää tuloksensa etukäteen tai kysymys ei alun perinkään ollut tutkimisen arvoinen.

Kirjoittajat kannustavat tutkimaan niin ”mitä (sanotaan)?”, ”miten (sanotaan)?” kuin ”miksi (sanotaan)?” -kysymyksiä. Kun tekstejä tulkitaan poliittisena toimintana, pelkkä sisältöjen ja muotojen erittely ei riitä. Olennaista on myös, mihin kielellisillä siirroilla pyritään, millainen poliittinen merkitys niillä on ja millaisissa puitteissa toimijat väittelevät. Michel Foucault’a kirjoittajat siteeraavat kehottaessaan kiinnittämään huomiota siihen, miksi tietty muotoilu on tietyssä paikassa toisen muotoilun sijaan, ja Quentin Skinneriä muistuttaessaan, että jokainen siirto joko tukee tai murentaa vallitsevia käytäntöjä: sen koko ydin on aina tilannesidonnainen eikä luettavissa pelkästään käytetyistä sanoista. Tutkijan asenteeksi kirjoittajat suosittelevat itsensä vieraannuttamista: etäisyyden ottoa, erityisesti kaiken tutulta ja läheiseltä vaikuttavan uudelleen punnitsemista, ensin oudoksi tekemistä ja sitten parempaan ymmärtämiseen pyrkimistä. Objektiviisuuden sijaan tieteen ideaaliksi asetetaan reilu peli, väittelyyn osallistuminen. Tutkijan tavoitteena ei siis ole saavuttaa lopullista totuutta vaan esittää hyvin perusteltu, uusi tulkinta. Konsensukseen päätyminen ei näin määrittelyssä tieteessä ole onnistumisen vaan stagnaation merkki.

Wiesner, Haapala ja Palonen eivät päästä tutkijaa herpaantumaan missään vaiheessa prosessia: koska poliittista relevanssia voi löytyä piirteinä tai aspektina mistä tahansa, mikään aihevalinta tai kysymyksenasettelu ei ole automaattisesti hyvä tai oikein. Poliittikkaa voi liittyä hyvinkin yllättäviin ilmiöihin, kuten jalkapalloon pelinä, ja se voi käytännössä puuttua kaikkein perinteisimmiksi mielletyistä politiikan instituutioista, kuten asemiinsa jämähtäneestä puolueesta. Mitä analyysiin tulee, tutkijan työ ei lopu tyyppittelyihin, vaan tulkinta vasta alkaa niistä: poliittinen pitää aktiivisesti lukea ulos teksteistä ja väittelyistä, se ei vielä näyttäydy sen paremmin termien laadullisissa luokissa kuin esiintymismäärissä.

Kirjoittajat suhtautuvat lähtökohtaisen epäluuloisesti valmiisiin sapluunoihin ja puhuvat tutkimuskäytännöistä (menetelmistä lähinnä sulkeissa). He erikseen kieltävät uskovansa ”menetelmäkoulukuntien” olemassaoloon, vaikka eri lähestymistapoja ennestään tutuilla nimillä esittelevätkin. Heidän tarjoamissaan periaatteissa on kyse paitsi askeleista tutkimuksen teossa, myös – ja ennen kaikkea – asenteesta, halusta muodostaa uusi tulkinta toiminnasta,

myös tekstit ylittävästä politiikasta. Periaatteet ovat järkeviä ja niitä havainnollistetaan konkreettisten esimerkkien avulla: spesifiin kysymykseen ei kannata lukkiutua ennen huolellista taustojen kartoitusta; potentiaalisia aineistoja kannattaa hiukan koanalysoida etukäteen; aineiston täytyy sisältää teoreettisesti relevanttia informaatiota kysymykseen vastaamisen kannalta; sisällönanalyyseissa termin esiintymistiheys ei yksin riitä kertomaan sen merkityksestä tai tärkeydestä; tekstin yleisö on usein syytä problematisoida juuri silloin, kun se vaikuttaa ilmeiseltä; aineistoa ei saa ylitulkita eikä tulkintaa survoa väkisin lempiteoriaansa; oma roolinsa väittelijänä muiden joukossa on hyvä tunnistaa, vaikka tutkijan tavoitteena onkin ymmärtää poliittista kontekstia analysoimiaan toimijoita paremmin, ja niin edelleen.

Noin puolet kirjasta on omistettu tuoreiden tutkimusesimerkkien läpikäymiselle. Jotkin aiheista ovat aiemmasta tuttuja, kuten Palosen jo pitkään harrastama ”polit-sanaston” (politics, political, policy, polity, politicking, politicisation) käytön kartoitus. Tällä kertaa kohteena ovat brittikansanedustajat ja sodanjälkeiset parlamenttipuheet: näitä tekstejä analysoimalla kirjoittajat näyttävät muun muassa, miten ”poliittinen” voi myös poliitikkojen keskusteluissa viitata suureen määrään ilmiöitä ja niiden piirteitä ilman mitään tarvetta tai pyrkimystä kohti johdonmukaisuutta. Erityishuomiota kiinnitetään ”politiikointiin”: sekä termin tavanomaiseen pejoratiiviseen käyttöön että nimenomaan poikkeuksellisuutensa takia mielenkiintoisiin yrityksiin tavoitella neutraalia tai jopa arvostavaa sävyä. Ylpeästi oman toimintansa politikoinniksi määrittelevä alahuoneen jäsen osoittaa, ettei termi itsessään ole halveksiva. Kiitosta ansaitseva politikointi on siis mahdollista, ja sen esille tuominen siirtona täysin ymmärrettävä – sen voi perustellusti tulkita (vaikkapa) politiikan kunnianpalautusteoksi.

Minua esimerkeistä kiehtoi erityisesti pitkien yliopistollisten väittelyperinteiden poliittisuuden analyysi (ks. myös Haapala 2017). Oxfordin ja Cambridgen väittelyseurojen 1800-luvun toimintaa ei teoksessa tarkastella ensisijaisesti väittelyaiheiden poliittisuuden tai väittelijöiden myöhempien poliittisten urien seuraamisen kautta, vaan seurojen väittelyissään soveltamien parlamentaaristen käytäntöjen ja näitä käytäntöjä – toisin sanoen menettelytapakysymyksiä – koskevien kiistojen perspektiivistä. Tutkimuskohde on siis ikään kuin väittelyn säännöllä pelaaminen, mikä tuo huomattavaa lisäarvoa ensisilmäyksel-

lä varsin niukalta ja kryptiseltä vaikuttavan aineiston ymmärtämiseen. Väittelyseurojen järjestämät kilpailut jäljittelivät varhaisesta vaiheesta asti Westminsterin (lainsäädäntö)toimintaa lähtien aina aiheiden muotoilusta aloitteiksi ja tulosten päätöksiksi – yksinkertaisten kyllä vai ei -kysymysten asettamisen ja ”kumpi joukkue voitti” -yhteenvedojen sijaan.

Hyvin suosittu strategia – niin (tuon ajan) väittelyseuroissa kuin parlamentissa – oli tahallinen päätöksenteon periaatteita koskevan hämmennyksen aikaansaaminen. Oxfordin ja Cambridgen seurojen sääntöjä kyseenalaistettiin ja muutettiin jatkuvasti. Erityisesti puheenjohtajalle keskittynyt valta – hän kun toimi väittelyissä ikään kuin sekä parlamentin puhemiehenä että pääministerinä – tuli usein haastetuksi ja toki myös puolustetuksi. Wiesnerin, Haapalan ja Palosen teos näyttää, miten varsinaisen asian ajamisessa, niin väittelyseuroissa 1800-luvulla kuin vaikkapa EU-parlamentissa nyt, voi saavuttaa huomattavaa etua sääntöjen seikkaperäisellä tunteuksella ja niiden salliman pelivaran taitavalla hyödyntämisellä. Puuduttava sääntöpilkun viilaaminen muuttuu kirjan esimerkkien kautta poliittisen kamppailun jännittäväksi ytimeksi.

Euroopan parlamentin menettelytapoja tarkastellaan lisäksi erillisessä esimerkkitapauksessaan. Euroopan parlamentin toimintaa ohjaavat säännöt ja niistä käytävät kiistat esitellään niin parlamentin historiaa vasten, EU-elinten valtataisteluna, kuin erilaisten parlamentaaristen kulttuurien – representatiivisten, deliberatiivisten ja legislaatiivisten aspektien – yhdistämisen seurauksena. Virallisesti ongelmaton vallanjako ja selkeä päätöksentekoproseduuri näytettyvät tutkimuksessa epävarmoina ja muuttuvina ja näin monenlaisia mahdollisuuksia avaavina.

Kirjoittajat puhuvat niin eurooppalaisen politiikan, poliitikkojen kuin parlamentarismien puolesta. Tärkeäksi vaiheeksi politikoinnissa nousee jälleen kerran valmistelutyö ja esityslistan laatiminen, ja aikadimensiossa keskeinen rooli on puheenvuorojen määrän jakamisella ja pituuden sääntelyllä. Siinä missä Euroopan parlamentti on heikoilla monilla varsinaisen lainsäädännöllisen vallan mittareilla arvioituna, on se vahvoilla edustuksellisuudessa ja julkisessa vaihtoehtoisten ratkaisujen punnitsemisessä. Jos sen vaalitapa vielä irrotettaisiin kansallisista vaalipiireistä ja äänestäminen nähtäisiin kontribuutiona nimenomaan parlamentissa käytäviin debateihin, voisi jokainen EU-kansalainen vaalipiivänä olla EU-parlamentaarikko.

Politiikan ja sen tekijöiden puolustus on Wiesnerin, Haapalan ja Palosen kirjan vakuuttavinta mutta ei yllätyksellisintä antia. Varsinkin jos yleisöksi oletetaan politiikan tutkijat, tuntuu politiikan mielenkiintoisuuden todistelu paikoin jopa oletettavasti rajallisen sivutilan tuhlaamiselta. Uudempia näkökulmia ja haasteellisempia tehtäviä sen sijaan tarjoavat EU-kansalaisille pyytämättä ja yllätyksenä tarjottujen oikeuksien tarkastelu ja politiikan hiljaisuusien analyysi.

Kansalaisyhteisöjen kehitys EU-kontekstissa, toisin kuin monissa kansallisissa konteksteissa niin Euroopassa kuin muuallakin, osoitetaan kirjassa ylhäältä alaspäin edenneeksi projektiksi. Ajatus EU-kansalaisuudesta eli voimakkaana jo varhaisten ideologien mielissä ja tuli ensimmäistä kertaa virallisesti noteerattua Maastrichtin sopimuksessa. Sitten min vetovastuussa kansalaisuusasioissa ovat olleet erityisesti komissio ja EU-tuomioistuin. Kansallisella tasolla keskustelua ja kamppailua on käyty vasta lakien ja säädösten toimeenpanovaiheessa, keskeisten päätösten jälkeen. EU-kansalaiset eivät siis taistelleet oikeuksiensa puolesta vaan saivat ne suoraan hyödynnettäväkseen.

On lisäksi todennäköistä, etteivät kansalliset hallitukset hahmottaneet tekojensa seurauksia, erityisesti omien oikeuksiensa kaventumisen osalta, vaikka Euroopan unionin neuvosto komission esityksistä (mahdollisesti väittelyn jälkeen) äänestikin. Esimerkiksi liikkumisen vapautta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta turvaavat sopimukset hyväksyttiin, jos ei nyt vahingossa, niin ainakin ilman periaatteellista julkista keskustelua sen paremmin jäsenmaissa kuin EU-puitteissa. Kun tuomioistuin vielä käytännössä usein noudattaa oikeuksien laajaa tulkintaa, on jäsenmaiden monesti ollut pakko taipua noudattamaan komission visiota. Analyysi näyttää, että prosessi on lisännyt paitsi kansalaisten oikeuksia myös komission valtaa ja vahvistanut komission asemaa EU:n ”hallituksena”. Kirjoittajat onnistuvat sekä valottamaan tietyn poliittisen prosessin etenemistä että rikkomaan yhtä perinteistä vastakkaisasettelua – keskusjohtoinen EU-byrokraatia vastaan kansalaisten etu ja oikeudet – toki asettumatta minkään hallinnollisen ratkaisun puolelle sinänsä.

Hiljaisuusien poliittisen tulokinnan vaikeasta lajista esimerkkinä toimii analyysi saksalaisten laatu-päivälehtien EU:n perustuslakisopimuksen ratifiointia koskevista kirjoituksista ennen vuoden 2005 Bundestag-äänestystä. Siinä missä vastaava ranska-

lainen diskurssi kertoi eriävien mielipiteiden kiivaasta yhteenotosta ja selkeästä jakolinjasta yhtäältä integraatiomyönteisten ja toisaalta kansallista identiteettiä ja valtiollista suvereniteettia korostavien ryhmien välillä nimenomaan Ranskassa, saksalaista diskurssia luonnehti konsensushakuisuus, EU-myönteisyys, avoimuus ja Eurooppaan kehystäminen. Maassa, jossa positiivinen suhtautuminen EU-integraatioon yhdistää poliittista eliittiä ja merkittävimpiä puolueita ja on myös kirjattu perustuslakiin, kriittiset puheenvuorot eivät juuri esille nousseet. Tutkimukselliseksi haasteeksi ei niinkään muodostu asian tilan osoittaminen – tilanne vaikuttaa evidenssin valossa selkeältä – kuin ”vaientamisstrategioiden” tutkiminen: niiden seuraukset kun eivät näy tekstinä vaan siinä mitä ei sanottu.

Tutkimus kuitenkin löytää useita tekstijälkiä vaientamisen tavoista: valtapuolueiden sisällä EU-integraatioon kriittisesti suhtautuvien edustajien marginalisointi ja vähättely, vasemmistopuolueen kantojen vähättely ja yksinkertaisesti raportoimatta jättäminen ja jopa kriitikkojen uhkailu. Aineistosta näkyy, miten kriittisten kantojen korostettiin olevan vähemmistön mielipide ja realisoituvan vain yksittäisinä ääminä, miten kriitikoille katsottiin aiheelliseksi ”puhua vielä” ja miten Peter Gauweilerin tarmokas, oikeudellisiin argumentteihin nojaava kampanja sivuutettiin tai leimattiin naurettavaksi. Vaikeampaa on kuitenkin suhteuttaa näitä havaintoja johonkin: Millainen olisi ollut ”ei-vaiennettu” versio vaikkapa vasemmistopuolueen kriittisistä kannoista? Entä olisiko Gauweilerin toimintaa pitänyt raportoida esimerkiksi pääkirjoituksissa (eikä vain kainaloteksteinä), jotta käsittely ei olisi tullut luokitelluksi vaientamiseksi?

Kirjassa ei toki varsinaisesti moitita saksalaislehdistön raportoinnin tapaa, puhumattakaan, että siinä kerrottaisiin, mitä olisi pitänyt sanoa, mutta varsinkin vaientamisesta puhuminen ja myös ”hiljaisen kohtien” paikantaminen näyttäisivät ikään kuin viittaavan vinoumiin ja jostakin löytyvään vertailukohtaan. Hiljaisuuksien – aivan kuten sanotunkin – analyysin vaarana on aina ylitulkinta. Tässä tapauksessa lukijalle tarjotaan joka tapauksessa tarpeeksi aineistonäytteitä ja tulkinnan perusteluja, jotta hän voi muodostaa oman arvionsa tulkinnan uskottavuudesta.

Pohdinta siitä, voiko saksalaista samanmielisten diskurssia ylipäänsä tutkia väittelynä – kun kerran käytännössä kaikki puhujat olivat sopimuksen kannattajia, eikä eriäviä mielipiteitä kunnolla punnittu

– tuo mieleen Antti Tuurin Lakeuden kutsu -kirjaan Erkki Hakalan suuhun laittaman lakonisen ihmettelyn siitä, kuinka (suomalaiset) ”unionin vastustajat omalla vällä saivat niin ison riidan aikaan unionin asioista” (Tuuri 1997, 201). Tuuri miettii samaa myös amerikkansuomalaisten siirtolaisten kohtaloita raportoidessaan: kun muut ryhmät pitivät vieraalla maalla yhtä, suomalaiset jakaantuivat keskenään vihamielisiin leireihin. Tätä arviota kirjoittaessa suomalaisen politiikan kiivain taistelu on menossa kahden perussuomalaisen maahanmuuttokriitikon, Jussi Halla-ahon ja Simon Elon, välillä. Ilmeisesti suomalaisten erityislahjakkuus on tapella myös asioista, joista olemme samaa mieltä.

Poliittinen taistelu eroaa kuitenkin luonteeltaan perustavanlaatuisesti väkivaltaisesta taistelusta. Vai eroaako? Wiesnerin, Haapalan ja Palosen teoksessa tätä kysymystä sivutaan kohdassa, jossa käsitellään politisoimista (*politicisation*) ja turvallistamista (*securitisation*). Turvallistaminen nähdään prosessina pitkälti samanlaisena kuin politisoiminen, ensimmäinen kenties jälkimmäisen yhtenä lajina. Tälle tulkinnalle on olemassa perustelunsa: eksistentiaaliseksi turvallisuuskysymykseksi kehystäminen on myös turvallistamisteoreetikoista tunnetuimpien ns. Kööpenhaminan koulukunnan jäsenten mukaan politisoiminnan äärimmäinen muoto, kysymyksen muuttamista ensin poliittiseksi ja sitten poikkeustoimia vaativaksi (Buzan ym. 1998, 23).

Poliittisen kamppailun ja väkivallan pelkkää asteria puoltavista klassisista esimerkeistä tutuin ja todennäköisesti väärinymmärretyin lienee Clausewitzin ”sota on politiikan jatkamista toisin keinoin” -teesi. Vasta-argumentteja taas tarjoavat ne rauhan tutkijat, jotka näkevät olennaisen laadullisen eron politiikan ja väkivallan välillä. Väkivaltalta siirtää toiminnan pois politiikan määritelmällisesti rauhanomaisen kamppailun piiristä. Kööpenhaminan koulukunta esittää itse myös tämän toisen tulkinnan: turvallistaminen voidaan nähdä politisoimille vastakkaisena prosessina (mt., 29). Siinä missä politisoiminta avaa mahdollisuuksia, turvallistaminen sulkee niitä (mt., 143). Myös Wiesner, Haapala ja Palonen tuntuvat viittaavan eron merkittävyyteen esimerkiksi todetessaan, että väittelyn voi ymmärtää reiluna kamppailuna, nimenomaan rauhanomaisena taisteluna. Tähän kysymykseen liittyen olisin mielelläni lukenut kirjasta eksplisiitimpääkin pohdintaa.

Monia kiinnostaviin ajankohtaisiin aiheisiin kirjan sen sijaan sitoo vaikkapa suorien kansanäänes-

tysten ja parlamentaarisen päätöksenteon analyttinen vertailu useassa esimerkissä. Niin Westminsterissa, Euroopan parlamentissa kuin Unionin jäsenmaissa on viime aikoina mietitty kansanäänestysten ja vaalien suhteellista siunauksellisuutta ja seuraamuksia. Myös edustuksellisuuden perimmäinen idea – suoraa äänestäjien tahdon toteutusta vai itsenäistä vaihtoehtojen monelta kantilta punnitsemista – on ollut julkisen keskustelun kohteena ehkä enemmän kuin pitkään aikaan. Wiesner, Haapala ja Palonen näkevät perusteellisen puolesta ja vastaan puhumisen politiikan ytimeksi ja parlamentaariset puitteet yhdeksi tällaisen deliberatiivisen politiikan toimivista areenoista. Pelkät puitteet eivät toki takaa keskustelun tai lopputuloksen laatua, mutta parlamentaarissa väittelyssä on useita suoranaisia (poliittisia) katastrofeja ennaltaehkäiseviä piirteitä: se on julkista, se rohkaisee eri näkökantojen esittämiseen ja punnitsemiseen ”jo periaatteen vuoksi” ja se etenee hitaasti, sovittuja prosedureja luovasti soveltaen. Tässä on hyvinkin paljon miettimistä nykyisessä, näyttäviä pikaratkaisuja peräänkuuluttavassa ilmapiiressä.

RIIKKA KUUSISTO

LÄHTEET

- Buzan, Barry, Waever, Ole ja Wilde, Jaap de. 1998. *Security: a new framework for analysis*. Boulder & London: Lynne Rienner.
- Enloe, Cynthia. 1989. *Bananas, beaches and bases: making feminist sense of international politics*. London: Pandora Books.
- Haapala, Taru. 2017. *Political rhetoric in the Oxford and Cambridge Unions, 1830–1870*. Series: Studies in modern history. London: Palgrave Macmillan.
- Palonen, Kari. 1988. *Tekstistä politiikkaan: johdatusta tulkintataitoon*. Tampere: Vastapaino.
- Tuuri, Antti. 1997. *Lakeuden kutsu* (6. painos). Helsinki: Otava.